

UUDESTAAN SORTAVALAAN.

Määräyksen mukaisesti ilmoittautui lukkoseppä Hammar Joensuun konttorissa ja kun hänellä näytti olevan hyvin vaatimaton matkalaukku mukanaan, johon ei voinut mahtua paljonkaan työvälineitä, tiedustelin, oliko hänellä mahdollisesti vielä muuta matkatavaraa kuljetettavana edelleen. Sain tietää, ettei ollut mitään muuta ja ihmettelin pääsisikö hän tosiaan niin vähillä välineillä pankin panssariovista sisään.

Tätä epäilin ja kysyin varmuuden vuoksi, oliko varmasti kaikki välineet mukana, joita saattoi työssä tarvita, mihin hän vakuutti pystyvänsä niillä avaamaan jokaisen panssarioven lukon ja jos jotain puuttuisi, täytyy ostaa lisää.

Kummastelin vähän tätä vastausta ja kysyin luuliko hän saavansa ostaa jotain Sortavalassa. Kun sain myönteisen vastauksen, selitin, ettei Sortavalassa vielä ollut ainoatakaan sen alan eikä muutakaan kauppaa toiminnassa, joten ostokset on tehtävä jo ennen lähtöä.

Tästä Hammar oli kovasti ihmeissään, sillä Helsingissä oli väitetty aivan toista.

Varmuuden vuoksi kehoitin häntä vielä uudemman kerran tarkistamaan varastonsa, jolloin hän luetteli kaikennäköisiä työaseita ja niiden mukana myös sähköporan, jonka ke-

hoitin jättämään Joensuuhun, sillä sähkövirtaa ei ollut käytettävänä. Uusi ihmettely.

Edelleen tiedustelin oliko hän varustautunut tarpeellisilla eväillä, johon hän vakuutti niin olevan, joten en sen enempää kysynyt.

Näin yritin varmistautua siitä, että herra Hammarilla tosiaan oli mahdollisuuksia niin hyvin tuloksellisesti tehdä työtä kuin myös elää ja oleskella alkeellisissa oloissa. Tämä näytti kyllä jonkun verran epäilyttävältä, mutta ajattelin, että niin vanha mies kuin hän tietää mitä vaatimuksia edessä oleva retki asettaa, joten en tahtonut tehdä liian tunkeilevia kysymyksiä. Ettei tässä tapauksessa hienotunteisuus ollut paikallaan, huomasin kyllä sittemmin, mutta liian myöhään.

Herra Hammar kertoi saaneensa Johtokunnalta tehtäväksi avata ja korjata ainakin holvien ovet ja mikäli aika riitti myös kassakaappeja. Tämän lisäksi oli määrä avata myös O/Y Pohjoismaiden Yhdyspankin Sortavalan konttorin holvi ja oli hänellä mukanaan määräys minulle toimia siinä valvojana, kuten hänen sanansa kuuluivat. Mistään määräyksestä kuitenkaan ei ollut puhuttakaan, vaan kirjallisesta pyynnöstä, jonka johdosta olinkin sitten hänen turhia yrityksiään todistamassa.

Autokyytiä Sortavalan ei saatu vaan oli yritettävä junalla mahdollisimman lähelle ja luotettava sitten hyvään onneensa, jotta myös loppumatka jollain lailla järjestyisi. Sen verran tiesin, että Matkaselästä silloin ei ollut mitään toiveita saada kyytiä perille. Kuljetusviranomaiset Joensuussa ilmoittivat, että Laskelässä on armeijan kuljetusesikunta, joka kyllä järjestäisi asian, joten oli mentävä junalla sinne saakka.

Ennenkuin oli aika lähteä asemalle varmistauduin siitä, että myös omat matkatavarani olivat kunnossa ja huomaisin, että avainkäärö olikin jäänyt Pitkärantaan, vaikka tiesin ottaneeni sen esille, jotta se varmasti tulisi mukaan.

Kiireellinen puhelinsanoma piiriesikunnan kautta vänrikki Terämaalle järjesti kuitenkin asian niin, että avaimet olivat Sortavalassa jo ennen meitä.

Saimme istua junassa yli 15 tuntia ennenkuin päästiin Laskelään, mikä tapahtui kello 5 aamulla. Tulo oli kaikkea muuta kuin hauska, sillä vettä satoi kuin saavista kaataen. Asemarakennus oli sodassa palanut, mutta läheisessä vassassa saimme sentään suojaa. Autojakin näkyi muutamia, mutta ne olivat kaikki menossa Pitkärantaan päin, eikä ainoakaan Sortavalan. Matkaa oli meillä edessä vielä 31 kilometriä ja herra Hammarin työkalulaukku oli pienestä koostaan huolimatta siksi painava, ettei sitä voinut ajatellakaan kantamalla viettäväksi, jos itsekin olisimme jaksaneet kävellä.

Kukaan ei myös osanut neuvoa missä kuljetusesikunta olisi löydettävissä, joten tilanne näytti synkältä. Tällöin kuulin jostain puhelinkellon soivan ja kun minulla oli kuljetusesikunnan puhelinumero tiedossa, menin pyytämään lupaa saada käyttää konetta. Luvan sain, mutta esikunta ei antanut mitään vastausta. Täytyi siis lähteä etsimään itse, vaikka ei ollut tietoa mistä suunnasta.

Nyt muistin junassa kuulleen jonkun mainitsevan, että kapteeni Mäki oli äsken muuttanut Matkaselästä ja järjestänyt majansa Laskelän tehtaahan virkamiesklubiin. Toiselta puolen tiesin sellaisen kuljetusesikunnan löytyvän, joka meni "Kulj E Mäki"-nimellä ja jossain olin nähnyt sen viitankin maantien varressa. Olisikohan ehkä jonkunlainen yhteys mainitun kapteenin ja hakemamme kuljetusesikunnan välillä? Jos niin sattuisi olemaan, en tarvitsisi hakea kauan, koska virkamiesklubin paikka oli tiedossani.

Ilmoitin herra Hammarille aikeistani lähteä etsimään esikuntaa saadakseni edelleenkuljetuksemme järjestymään, jolloin hän päätti liittyä seuraan ja me lähdimme sateesta huolimatta seutua samoilemaan. Matka klubille ei ollut kovinkaan pitkä, joten pian saatoin todeta, että aavistukseni oli oikea ja että tämä oli juuri se paikka, johon olin saanut kehoituksen kääntyä.

Talossa oli kaikki hiljaista, eikä ketään näkynyt, vaikka ovet olivatkin auki. Lopuksi löysin sentään kaksi nukkuvaan miestä kuvaa miestä, joista toinen osoittautui olevan kapteeni Mäki itse.

Esitin asiani kapteenille ja tiedustelin mahdollisuuksia saada kyytiä Sortavalaan, mutta sain vastaukseksi, ettei sinnepäin mitään kuljetuksia järjestetä vaan suuntautuu koko liikenne itään päin, eikä toiseksi ollut mitään määräyksiä järjestää kuljetuksia Suomen Pankille, sillä siihen olivat oikeutettuja ainoastaan sotilasviranomaiset.

Selitin hänelle, että pankki toimi sotatoimialueella juuri sotilasviranomaisten pyynnöstä ja tämä mielestäni edellytti, että meille myös oli järjestettävä alkeelliset mahdollisuudet tätä luvallista toimintaa varten. Vetosin myös joensuulaiseen kuljetusesikuntaan ja sen kehoitukseen ottaa yhteys juuri tähän paikkaan. Olin vielä lisätä, että olin yrittänyt soittaa, kun huomasin, että puhelimesta oli torvinostettu pöydälle koneen viereen ja soittaminen siten tahallisesti estetty.

Täältä siis ei näyttänyt olevan apua saatavissa, mutta kun en hellittänyt, taisi kapteeni väsyä, koska lähetti oman henkilövaununsa meitä viemään.

PANSSARIOVIRA KIMPUSSA.

Saavuimme Sortavalaan juuri sopivaan aikaan osallistua meidän samuteen juontiin, mikä virtisti erinomaisesti valvotun yön jälkeen. Selitin nyt asiansa komendantille ja pyysin, että joku upseeri tulisi valvomaan töitämme. Tämä ilmoittautui tähän vääriksi Nyman, jonka erikoistehtävien toimistit valvomiset kuuluvat, ja herran Hammar saattoi ryhtyä töihin.

Tiedustelin samalla komendantilta oliko minulle osoitettu paketti saapunut Itä-Suomesta ja sain käsiini vääriksi Terämaan lähetyksen, joka sisälsi ei ainoastaan varusteita, vaan myös vara-avaimet.

Käsitellessä kerralla olin yrittänyt varsinaisilla avaimilla, mutta nyt pöytäni yrittäessä vara-avaimilla, jos niillä olisi parempi tulos. Käsitellessä helvi otettiin ensin työn alle ja annoin toisen siihen kuuluvista vara-avaimista herran Hammarille.

Alku ei näyttänyt lupaavalta, mutta kunkin ollessa niin toini lukko vaihtaa kankasesti ja ovi aukesi. Sen sisäpuolella oleva ristikkoverräjä ei ollut lukossa, joten pääsimme heti sisälle. Vääriksi Nyman tutki ensin helvin kankasta ja molemmat huomasimme, että helvi oli tyhjä muutamaa päivänpää lukuaan ottamatta, ja että pöyhölvainpuoleisen väliseinän kautta oli yritetty murtaa käsitelmissä pöyhölvain. Tämä viitti